

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ АГРОЕКОЛОГІЇ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Відділ підготовки наукових кадрів та
методично-інформаційного забезпечення

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Директор Інституту агроєкології і
природокористування НААН
д.е.н., д.с.-г.н., професор,
академік НААН

О.І. Фурдичко

« 25 » вересня 2020 р

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(професійна підготовка)**

**ПЕДАГОГІКА, ПСИХОЛОГІЯ, МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ
У ВИЩІЙ ШКОЛІ**

(шифр і назва навчальної дисципліни)

**СПЕЦІАЛЬНІСТЬ
(ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ)**

101 - Екологія (10 – Природничі науки),
201- Агроніомія (20 – Аграрні науки і
продовольство)
051 - Економіка (05 Соціальні та поведінкові
науки),

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Третій (освітньо-науковий)

Київ – 2020 рік

Робоча програма навчально-практичної дисципліни Педагогіка, психологія, методика викладання у вищій школі для здобувачів третього освітньо-наукового рівня ступеня доктора філософії спеціальностей 101 – Екологія, 201 – Агрономія, 051 – Економіка. К.: ІАП НААН – 27 с.

„14” серпня 2020 року

Розробник:

Нагорнюк О.М., кандидат сільськогосподарських наук, доцент, с.н.с. відділу підготовки наукових кадрів та методично-інформаційного забезпечення Інституту агроекології і природокористування НААН

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на спільному засіданні науково-методичних комісій відділів Інституту агроекології і природокористування НААН

Протокол від. “28” серпня 2020 року № 7

Завідувач відділу підготовки наукових кадрів та методично-інформаційного забезпечення

Городиська І.М. Городиська
(підпис) (прізвище та ініціали)
“25” вересня 2020 року

Схвалено вченою радою Інституту агроекології і природокористування НААН
(Протокол № 7 від 25 вересня 2020 р.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS - 3	Галузь знань <u>10 Природничі науки</u> <u>20 – Аграрні науки і продовольство</u> <u>05 – Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва)	Професійна підготовка	
Модулів – 1	Спеціальність : 101 – Екологія 201 – Агрономія 051 – Економіка	Рік підготовки:	
Змістових модулів 3		1-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		1-й	
Тижневих годин для денної і заочної форми навчання: самостійної роботи здобувача - 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Доктор філософії	Лекції	
		15 - год.	15 - год.
		Практичні, семінарські	
		15 - год.	15 - год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
60 год.	60 год.		
Індивідуальні завдання:			
- год.			
Вид контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: забезпечити загальну теоретичну і практичну підготовку здобувачів третього освітньо-наукового рівня у галузі педагогіки, психології, методики викладання у вищій школі, яка слугуватиме основою для їхньої практичної роботи, що пов'язана з викладацькою діяльністю, вивчення закономірностей, специфіки, понятійного і категоріального апарату навчально-виховного процесу з конкретних фахових дисциплін, пошук нових, найдосконаліших форм і методів, за допомогою яких можна донести знання до молодих людей.

Завдання дисципліни “Педагогіка, психологія, методика викладання у вищій школі” полягають у формуванні спеціалістів, здатних:

- засвоїти систему педагогічних і психологічних знань і набути практичні уміння аналізу й оцінки психолого-педагогічних явищ, які породжуються умовами навчально-виховного процесу у вищій школі;

- опанувати знаннями про психологічні особливості студентського періоду життя;

- усвідомити закономірності професійного становлення та особистісного зростання майбутніх фахівців;

- вивчити психологічні аспекти навчання і виховання студентської молоді;

- сприяти професійному самовизначенню і набуттю студентами професійно-педагогічної ідентичності;

- на основі самопізнання формувати власний стиль науково-педагогічної діяльності та професійного спілкування;

- вибрати з відповідних галузей знань доступні для студентів положення, які слід ввести до навчальної дисципліни, обґрунтувати необхідність їх вивчення, визначити засоби і методи навчання, які забезпечать їх засвоєння;

- відбирати навчальний матеріал з конкретних курсів фахових дисциплін;

- підбирати елементи дидактичної системи (форми, методи, прийоми, засобів);

- розуміти закономірності навчального процесу;

- розробляти комплекс навчально-методичного забезпечення з дисциплін;

- готувати і проводити лекційні, семінарські, практичні і лабораторні заняття, під час яких мають бути охоплені всі основні психологічні, педагогічні та методичні питання навчання фаховим дисциплінам.

Завдання методики навчання в узагальненому вигляді містить три основні компоненти: для чого навчати? чого навчати? як навчати?

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен

знати:

- категорійно-понятійний апарат педагогіки та психології вищої школи;

- закономірності та принципи навчання і виховання особистості;

- методи, форми та засоби навчання;

- суть та основні види контролю успішності студентів

- загальну характеристику пізнавальних процесів;

- особливості формування студентської групи;

- закономірності та особливості розвитку і формування особистості;

- загальну характеристику індивідуально-психологічних особливо-стей особистості;
- психологічну структуру діяльності.
- закономірності, специфіку навчально-виховного процесу з конкретних дисциплін,
- принципи відбору навчального матеріалу з дисципліни;
- комплекс педагогічних умов, які забезпечують високий рівень освіти і виховання студентів з даної дисципліни;
- принципи розробки, на основі одержаних наукових результатів, методичних рекомендацій;
- засоби запровадження даних рекомендацій у практику;
- принципи підбору елементів дидактичної системи та розробки комплексу навчально-методичного забезпечення з дисципліни тощо.

ВМІТИ:

- трактувати теорією педагогіки вищої школи;
- висвітлювати і обґрунтовувати педагогічні закономірності, явища і факти, їх науково аргументувати, формувати самостійність педагогічного мислення, шукати нові підходи в організації навчально-виховного процесу, аналізувати й узагальнювати педагогічний досвід;
- практично визначати власні психічні особливості та вміти використовувати особистісні резерви;
- володіти навичками спостережливості, сприймання, уяви, уваги, прийомами мнемотехніки і розвитку мислення;
- ідентифікувати індивідуально-психологічні особливості людини;
- ідентифікувати емоційні стани особистості;
- виховувати особистісні риси, від яких залежить цілісна поведінка і майбутня професійна діяльність;
- шукати найдосконаліші форми і методи навчання, за допомогою яких можна донести знання до молодих людей;
- відбирати навчальний матеріал з дисципліни;
- виявляти комплекс педагогічних умов, які забезпечують високий рівень освіти і виховання студентів з даної дисципліни;
- розробляти заняття, на основі одержаних наукових результатів, методичних рекомендацій;
- запроваджувати дані рекомендації у практику;
- підбирати елементи дидактичної системи;
- формувати комплекс навчально-методичного забезпечення з дисципліни.

Сформовані компетентності, а саме:

Загальні:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- Здатність працювати в міжнародному контексті.

- Здатність працювати автономно.
- Здатність розробляти та управляти проектами.

Спеціальні (фахові) компетентності

- Здатність до засвоєння концепцій, теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань у сфері викладацької діяльності.
- Здатність до формування системного наукового світогляду сучасного українського педагога.
- Здатність представляти результати власної наукової і науково-технічної діяльності, у тому числі за допомогою наукових публікацій.
- Здатність доносити до слухачів сучасні знання та наукові результати власних досліджень, у тому числі в рамках науково-педагогічної діяльності у відповідній галузі знань.
- Здатність до інтелектуальної творчої діяльності, спрямованої на одержання нових знань та пошук шляхів їх застосування.

Програма курсу розрахована на 3 кредити ECTS, 90 годин, 3 модулі. Після вивчення кожного модуля передбачено виконання контрольного завдання. З метою самоаналізу і самоконтролю засвоєння навчального матеріалу до кожної теми додаються завдання для самостійної роботи студентів. Форма підсумкового контролю – залік.

3. Програма навчальної дисципліни ПЕДАГОГІКА, ПСИХОЛОГІЯ, МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Вища школа України на сучасному етапі. Предмет, завдання та методи педагогіки вищої школи.

Педагогіка вищої школи як галузь загальної педагогіки. Основні категорії та завдання педагогіки вищої школи на сучасному етапі реформування вищої освіти в Україні. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»). Закон України «Про вищу освіту». «Програма розвитку освіти в Україні». Концепції Нової української школи. Методологія і принципи педагогічних дослідження. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими галузями педагогічних знань. Упровадження ступеневої підготовки фахівців у вищій школі України.

Тема 2. Закономірності та принципи розвитку навчально-пізнавальної діяльності вищої школи

Сутність педагогічного процесу у вищій школі. Спеціальні педагогічні системи і педагогічний процес у них – головні об'єкти вивчення педагогіки вищої школи. Предмет педагогіки вищої школи. Поняття про закономірності розвитку навчально-пізнавальної діяльності. Етапи розвитку навчально-пізнавальної діяльності. Закономірності оволодіння знаннями та навичками в роботі понятійно-логічної та образної сфер мислення. Взаємозв'язки та суперечливість закономірностей в роботі

понятійно-логічної, образної та емоційної сфер у процесі оволодіння знаннями. Основні принципи навчання у вищій школі та їх характеристика. Правила принципів дидактики. Єдність і взаємозв'язок принципів навчання.

Змістовий модуль 2. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ. РОЗВИТОК І ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Тема 3. Загальна психологія, її предмет, завдання і методи. Психічні процеси. Психічні стани та їх регуляція. Психічні властивості особистості
Психологія – наука про людину і людство. Предмет психології, її задачі і методи. Психологія в структурі сучасних наук. Поняття про психіку та її еволюція. Фізіологічні основи психіки людини. Психологічна теорія діяльності та психологія активності. Психологічні процеси неусвідомленого. Психічні процеси: відчуття, сприйняття, уявлення, пам'ять, уява, мислення, мова, увага, воля, емоції. Теорія сигналів і психічні процеси. Інформаційна структура нервових процесів і психічні образи. Психічні стани та їх регуляція.

Тема 4. Психологія особистості та діяльності викладача вищої школи
Поняття про особистість. Взаємозв'язок соціального і біологічного в особистості. Теоретичні та експериментальні підходи дослідження особистості. Основні закономірності розвитку мотиваційної сфери. Характеристика здібностей людини, їх рівні розвитку та індивідуальні відмінності. Поняття про темперамент і характер.

Педагогічний професіоналізм діяльності викладача, його педагогічна творчість та її особливості. Педагогічна майстерність, її критерії. Змістовно-функціональні компоненти діяльності викладача ЗВО: пізнавальна, проектувальна, конструктивна, організаторсько-практична, комунікативна, діагностична, естетичний компонент (імідж викладача, його самопрезентація), рефлексивний компонент (самопізнання, самооцінка, самоконтроль професійної діяльності, її саморегуляція.) Професіоналізм особистості викладача, його авторитет. Вимоги студентів до викладача. Хибний авторитет викладача. Професійно-педагогічна спрямованість. Педагогічні цінності. Типологія викладачів ціннісний тип, гедоністи, реалісти, творчі. Моделі поведінки і діяльності викладачів: “Сократ”, “Керівник групової дискусії”, “Майстер”, “Генерал”, “Менеджер”, “Тренер”, “Гід”.

Тема 5. Загальна психологічна характеристика студентського віку. Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою. Психологічні засади управління навчальним процесом у вищій школі. Труднощі та бар'єри в професійно-педагогічному спілкуванні викладачів і студентів.

Психологічна характеристика студентства як періоду пізньої юності або ранньої дорослості; суперечності та кризи студентського віку. Сутність адаптації

студента до навчання у вищій школі, її види та умови ефективності. Типологічні особливості сучасних студентів.

Студент як суб'єкт власної навчально-професійної діяльності. Діяльність як динамічна система активної взаємодії суб'єкта зі світом. Діяльність: практична і теоретична. Діяльність студента: навчальна, пізнавальна, професійно-трудова, фізкультурно-оздоровча, художня, науково-дослідна, громадська, побутова, спілкування тощо. Особливості навчальної діяльності студента. Самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів. Роль мотивації в навчально-професійній діяльності та розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців; психологічні передумови і показники успішності студентів у навчально-професійній діяльності.

Сучасні вимоги до особистості фахівця з вищою освітою та завдання виховання студентів. Блоки навчально-професійної діяльності студентів: операційно-дійовий блок, блок потреб, мотивів і інтересів, блок міжособистісного та ділового педагогічного спілкування викладача і студентів. Психологічні механізми формування якостей особистості та аналіз відповідних функцій виховання. Система суспільних цінностей, соціальних норм буття. Духовність. Національна самосвідомість. Функції національної самосвідомості. Українські народні цінності. Вчинок. Етапи становлення моральної свідомості та критерії моральної вихованості.

Психологічні особливості студентської групи та її структура; розвиток студентської групи, характеристика студентського колективу; міжособистісні стосунки в студентській групі; проблема лідера та лідерства; психологічні особливості студентського самоврядування.

Освіта як впорядкована, налагоджена система, у якій існує черговість і наступність. Освіта як *реальна цінність* суспільства з підготовки наступного молодого покоління до самостійного життя і праці. Управління в системі освіти (взаємодія двох осіб: керівника (педагога) та підлеглого (учня, студента). Формування особистості шляхом входження її в соціальне середовище та яка в подальшому здатна до соціальної творчості та розвитку культури. Стили керівництва. Стратегії навчання і виховання: академічна, технологічна, гуманістична. Функції педагогічного управління: проєктивна, конструктивна, організаторська й регулятивна, комунікативна, оцінно-коригувальна. Моделі управління: авторитарна, пряма й жорстка та сучасна, опосередкована й гуманістична. Завдання управління сучасною освітою. Планування. Професіограма. Модель фахівця. Модель навчального процесу. Організаційно-педагогічна основа управління. Розвивальне навчання. Управління самостійною навчальною роботою студентів.

Психологія педагогічної комунікативної взаємодії викладача зі студентами. Педагогічне спілкування. Функції спілкування: соціально-перцептивна, комунікативно-поведінкова, емоційна, соціальна самопрезентація. Психологічна характеристика педагогічної взаємодії. Характеристика професійно-педагогічного спілкування (за В.О.Кан-Каликом). Значення педагогічного спілкування як форми контактної педагогічної взаємодії. Труднощі та бар'єри в професійно-

педагогічному спілкуванні викладачів і студентів. Діалогічне спілкування, його психологічна характеристика.

Специфіка професійної педагогічної діяльності викладача вищого навчального закладу. Функціональні компоненти педагогічної діяльності. Завдання, права та обов'язки викладача ЗВО. Роль і значення культури освітян у становлення демократичної держави. Шляхи формування загальної і педагогічної культури викладача ЗВО.

Навчально-професійна діяльність як провідна, її ознаки. Професіоналізація особистості студента як новоутворення віку, а також фахова компетентність як показник психологічної готовності до професійної діяльності. Роль самовиховання в професійному зростанні студента.

Змістовий модуль 3. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

Тема 6. Загальні основи методики викладання у вищій школі. Система нормативно-правових документів з підготовки фахівців: екологів, агрономів, економістів. Стандарти освіти. Методика як наука та шляхи її розвитку

Місце методики навчання фахових дисциплін у системі навчально-методичного забезпечення підготовки фахівців різних напрямів, спеціальностей і освітньо-кваліфікаційних рівнів.

Історія розвитку науки та навчальної дисципліни. Основні джерела її формування.

Теоретичні основи курсу. Предмет, мета та завдання методики навчання фахових дисциплін у системі професійної та вищої освіти.

Зміст і структура навчальної дисципліни "Методика викладання у вищій школі". Роль дисципліни у формуванні фахівця із спеціалізацій Екологія, Агрономія, Економіка природокористування.

Освітня та кваліфікаційна підготовка у Європейській та світовій системі освіти. Ступенева система в професійній та вищій освіті України. Освітньо-кваліфікаційні рівні підготовки фахівців екологічних напрямів і спеціальностей Екологія, Агрономія, Економіка природокористування.

Система нормативно-правових документів України щодо підготовки робітників та фахівців (Закон України про освіту, закон України про професійно-технічну освіту, Закон України про вищу освіту; укази Президента, постанови Кабінету Міністрів України, накази Міністра освіти і науки України, накази Міністра аграрної політики України).

Стандарти освіти як складова системи нормативно-правових документів освітньої та професійної підготовки фахівців. Структура системи стандартів професійно-технічної та вищої освіти.

Державна компонента стандартів освіти. Перелік напрямів і спеціальностей підготовки фахівців. Класифікатор професій. Кваліфікаційні категорії робітників.

Галузева компонента державних стандартів. Освітньо-кваліфікаційні характеристики фахівців (ОКХ). Освітньо-професійні програми підготовки

фахівців (ОПП). Програми навчальних дисциплін, їх призначення, розробка, затвердження та впровадження.

Компонента стандартів навчальних закладів. Навчальний план та його призначення. Нормативна і варіативні складові навчальних планів. Графік навчального процесу. Розклад занять.

Предмет методики як науки. Вимоги до викладача. Роль і місце екологічних дисциплін у підготовці викладачів ЗВО. Методичні основи фахових дисциплін. Зв'язок методики з педагогікою та психологією. Вимоги щодо знань, умінь, навичок, набутих внаслідок вивчення фахових дисциплін. Завдання дисципліни у формуванні спеціаліста ЗВО. Зв'язок фахових дисциплін з іншими дисциплінами навчального плану. Особливості змісту, структура дисципліни. Наука і навчальний предмет. Методика формування системи спеціальних понять дисципліни. Методика підготовки викладача до занять. Календарно-тематичний план, його зміст, значення. Навчально-методична карта заняття.

Тема 7. Загальні основи формування змісту навчання у фахівців-екологів. Практика формування змісту екологічних дисциплін. Організаційні форми навчання, їх характеристика та використання

Теоретичні та методичні основи професійної педагогіки. Визначення змісту освіти, навчання і професійної підготовки. Терміни та визначення (зміст освіти, зміст навчання, їх види, рівні сформованості, засоби діагностики). Взаємозв'язок цілей і змісту навчання. Принципи формування змісту навчання фахових дисциплін. Діяльнісний підхід як основний принцип формування змісту навчання. Формування змісту навчального матеріалу з дисципліни.

Зміст фахових навчальних дисциплін як відображення змісту праці і структури виробничої діяльності. Основні компоненти змісту фахових навчальних дисциплін: знання, уміння, навички, досвід творчої діяльності, досвід стосунків на виробництві і у суспільстві.

Орієнтовний перелік фахових навчальних дисциплін для ЗВО та закладів освіти I-II рівнів акредитації. Особливості формування змісту основних фахових навчальних дисциплін для підготовки фахівців і робітників.

Нормативне навчально-методичне забезпечення: навчальні плани, програми навчальних дисциплін, підручники, посібники. Нормативно-правові основи розробки навчальних планів і програм. Міжтемні і міжпредметні зв'язки у змісті навчальних дисциплін. Основні принципи комплексної розробки навчально-методичної документації.

Сутність, функції, природа навчальної форми. Аудиторні та позааудиторні форми навчання фахових дисциплін. Розподіл навчального матеріалу за формами навчання. Типи і структура форм організації навчання (лекції, семінарські, лабораторно-практичні заняття тощо).

Взаємозв'язок змісту і організаційних форм навчання фахових дисциплін. Специфіка вибору організаційних форм навчання у різних навчальних закладах - технікумах, коледжах, центрах та ін.

Форми практичного навчання, їх сутність, переваги і недоліки та використання у системі професійної та вищої освіти.

Вибір раціональних форм теоретичного і практичного навчання з врахуванням основних задач та специфіки фахових дисциплін. Співвідношення теоретичного і практичного навчання та їх окремих форм у навчальних закладах професійної та вищої освіти.

Самостійна та дослідницька робота, науково-технічна творчість студентів, її роль, значення у підготовці фахівців і робітників. Вплив форм організації навчальної діяльності на досягнення цілей навчання і виховання. Досягнення окремих навчальних закладів системи професійної та вищої освіти у підвищенні якості фахової підготовки та кадровому забезпеченні агроекологічного виробництва.

Тема 8. Методи і прийоми навчання фахових дисциплін. Методичне забезпечення навчання фахових дисциплін. Підготовки і проведення теоретичних і практичних занять. Методика організації і проведення виробничого навчання. Матеріально-технічна база практичної підготовки

Загальні поняття про методи, прийоми і правила навчання. Класифікація методів навчання за їх суттєвими ознаками.

Залежність методів навчання від цілей, змісту навчання і форм організації навчальної діяльності. Особливості методики навчання фахових дисциплін у системі професійно-технічної та вищої освіти України.

Аналіз змісту, рівнів знань та видів умінь з фахових дисципліни як передумова вибору методів навчання.

Аналіз змісту і структури та вибір методів навчання з конкретних фахових дисциплін навчального плану підготовки студентів ЗВО. Особливості змісту і структури вказаних дисциплін у системі вищої освіти.

Методи та прийоми теоретичного і практичного навчання та їх використання. Вибір і оптимальне поєднання методів навчання та специфіка їх реалізації під час вивчення конкретних фахових дисциплін.

Класифікація і дидактичні функції засобів навчання фахових дисциплін, їх роль і місце у досягненні цілей підготовки.

Види засобів навчання: підручники, посібники, макети, моделі, наочні посібники і навчально-лабораторне обладнання. Підручник як основний засіб навчання. Типи і структура підручників, та навчальних посібників з фахових дисциплін. Психолого-педагогічні вимоги до змісту, структури та оформлення навчальної літератури.

Технічні засоби навчання та їх використання під час викладання фахових дисциплін. Використання комп'ютерних технологій у навчальному процесі.

Аналіз ОКХ та визначення типових задач діяльності, що стосуються теми заняття. Розробка плану теми і визначення питань для теоретичних (і практичних) занять. Формування змісту навчання виходячи з виробничих функцій. Формулювання дидактичних та виховних цілей. Встановлення необхідних рівнів знань з кожного питання

Розробка метод, карти (план-конспекту) теоретичного заняття. Вибір методів та засобів навчання.

Складання конспекту та вибір прийомів навчання. Розробка питань для закріплення матеріалу. Визначення форм і розробка засобів поточного, тематичного і підсумкового контролю знань.

Аналіз каліф. характеристики, встановлення та відбір необхідних умінь.

Розробка плану заняття та визначення дидактичних і виховних цілей. Формування змісту навчання виходячи з виробничих функцій. Встановлення необхідних видів умінь з питань плану уроку.

Вибір методів та засобів навчання. Складання конспекту та вибір прийомів навчання. Розробка завдання практичного заняття.

Вибір способів та підбір засобів контролю знань і умінь. Розробка завдань для поточного і тематичного контролю знань і умінь.

Особливості підготовки кваліфікованих робітників під час екологізації с. г. виробництва. Кваліфікаційні категорії екологів, агрономів, економістів, їх підготовка і підвищення кваліфікації. Терміни підготовки та особливості формування змісту і навчального плану. Атестація фахівців.

Виробниче навчання як форма практичної підготовки у системі професійної освіти. Моделювання професійної діяльності робітників і фахівців у навчальному процесі.

Методи виробничого навчання та їх використання. Особливості застосування вправ, інструктажів, практичного показу та ін. в умовах виробничого навчання.

Навчально-виробничі задачі як засіб моделювання виробничої діяльності. Типи навчально-виробничих задач: організаційно-управлінські, технологічні, контролюючі, виконавські, діагностичні та ін. Комплексність постановки задач. Комплексні навчально-виробничі завдання, їх підготовка та використання.

Матеріально-технічна база та навчально-методичне забезпечення виробничого навчання. Організація виробничого навчання. Контроль теоретичної і практичної підготовки під час виробничого навчання.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Очна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	ін	с.р.		л	п	лаб	ін	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Педагогіка вищої школи												
Тема 1. Вища школа України на сучасному етапі. Предмет, завдання та методи педагогіки вищої школи.		2	2			2	6	2	2			2
Тема 2. Закономірності та принципи розвитку навчально-пізнавальної діяльності.		2	2			4		2	2			4
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	<i>14</i>	<i>4</i>	<i>4</i>			<i>6</i>	<i>14</i>	<i>4</i>	<i>4</i>			<i>6</i>
Змістовий модуль 2. Теоретичні основи психології вищої школи. Розвиток і виховання особистості												
Тема 3. Загальна психологія, її предмет, завдання і методи. Психічні процеси. Психічні стани та їх регуляція. Психічні властивості особистості		2	2			8		2	2			8
Тема 4. Психологія особистості та діяльності викладача вищої школи. Загальна психологічна характеристика студентського віку.		2	2			8		2	2			8
Тема 5. Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою. Психологічні засади управління навчальним процесом у вищій школі. Труднощі та бар'єри в професійно-педагогічному спілкуванні викладачів і студентів.		2	2			8		2	2			8

Разом за змістовим модулем 2	36	6	6			24	36	6	6			24
Змістовий модуль 3.												
Методика формування змісту навчання фахових дисциплін												
Тема 6. Загальні основи викладання у викладання у вищій школі. Система нормативно-правових документів з підготовки фахівців: екологів, агрономів, економістів тощо. Стандарти освіти. Методика як наука та шляхи її розвитку.		2	2			10		2	2			10
Тема 7. Загальні основи формування змісту навчання у фахівців екологів. Практика формування змісту екологічних дисциплін. Організаційні форми навчання, їх характеристика та використання.		2	2			10		2	2			10
Тема 8. Методи і прийоми навчання фахових дисциплін. Методичне забезпечення навчання фахових дисциплін. Підготовки і проведення теоретичних і практичних занять. Методика організації і проведення виробничого навчання. Матеріально-технічна база практичної підготовки.		1	1			10		1	1			10
Разом за змістовим модулем 3	40	5	5			30	40	5	5			30
Усього годин	90	15	15			60	90	15	15			60

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1.	Вища школа України на сучасному етапі. Предмет, завдання та методи педагогіки вищої школи.
2.	Закономірності та принципи розвитку навчально-пізнавальної діяльності
3.	Організаційні форми методи та засоби навчання у вищій школі. Контроль та оцінка знань, умінь і навичок студентів.
4.	Сутність процесу виховання. Принципи виховання. Організаційні форми та методи виховання у ЗВО . Основні напрями виховання студентської молоді.
5.	Загальна психологія, її предмет, завдання і методи. Психічні процеси. Психічні стани та їх регуляція. Психічні властивості особистості
6.	Психологічні засади управління навчальним процесом у вищій школі
7.	Загальна психологічна характеристика студентського віку. Психологічний аналіз навчання студентів. Психологія виховання студентської молоді. Психологія студентської групи
8.	Труднощі та бар'єри в професійно-педагогічному спілкуванні викладачів і студентів. Психологія особистості та діяльності викладача вищої школи
9.	Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою.
10.	Виникнення педагогіки та психології вищої школи як нових галузей психолого-педагогічних знань.
11.	Педагогіка та психологія вищої школи, її предмет, завдання та методи.
12.	Криза освіти. Основні напрями реформування вищої освіти та науки у XXI столітті.
13.	Зв'язок педагогіки та психології вищої школи з іншими галузями психолого-педагогічних знань.
14.	Методологія і принципи психолого-педагогічного дослідження. Поняття про методіку психологічного дослідження.
15.	Дослідницькі вміння. Етика дослідника.
16.	Психологічна характеристика студентства як періоду пізньої юності або ранньої дорослості.
17.	Суперечливості та кризи студентського віку.
18.	Вищий навчальний заклад – один із провідних факторів соціалізації особистості студента як фахівця.
19.	Адаптація студента до навчання у вищій школі, її види та умови ефективності.
20.	Типологічні особливості сучасних студентів.
21.	Навчально-професійна діяльність як провідна, її ознаки.
22.	Професіоналізація особистості студента:

	а) професіоналізація пізнавальної діяльності; б) формування мотиваційно-професійної спрямованості особистості; в) розвиток “Я-концепції” як показника професійного зростання; г) формування професійних здібностей.
23.	Фахова компетентність як показник психологічної готовності до професійної діяльності.
24.	Роль самовиховання в професійному зростанні студента.
25.	Психологічні особливості студентської групи та її структура.
26.	Розвиток студентської групи, характеристика студентського колективу.
27.	Міжособистісні стосунки в студентській групі.
28.	Проблема лідера та лідерства.
29.	Психологічні особливості студентського самоврядування.
30.	Освіта як система, характерні для неї особливості.
31.	Необхідність і об'єктивні можливості управління системою освіти. Види педагогічного управління.
32.	Психологічний аналіз функцій педагогічного управління.
33.	Студент як суб'єкт власної навчально-професійної діяльності
34.	Роль мотивації в навчально-пізнавальній діяльності студентів.
35.	Діяльність як динамічна система активної взаємодії суб'єкта зі світом. Особливості навчальної діяльності студента. “Програма розвитку освіти в Україні на 2015-2020 рр.”
36.	Самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів.
37.	Розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців.
38.	Психологічні передумови і показники успішності студентів у навчально-професійній діяльності. Причини неуспішності студентів і шляхи їх усунення.
39.	Сучасні вимоги до особистості фахівця з вищою освітою та завдання виховання студентів.
40.	Мета і зміст виховання студентської молоді.
41.	Психологічні механізми формування якостей особистості та аналіз відповідних функцій виховання.
42.	Система суспільних цінностей, соціальних норм буття. Духовність. Національна самосвідомість. Функції національної самосвідомості. Українські народні цінності.
43.	Етапи становлення моральної свідомості та критерії моральної вихованості.
44.	Основні напрями реалізації виховних функцій у вищому навчальному закладі та їх характеристика.
45.	Значення педагогічного спілкування як форми контактної педагогічної взаємодії.
46.	Психологічна характеристика педагогічної взаємодії.
47.	Труднощі та бар'єри в професійно-педагогічному спілкуванні викладачів і студентів.

48.	Умови запобігання та шляхи вирішення педагогічного конфлікту у взаєминах викладачів і студентів.
49.	Діалогічне спілкування, його психологічна характеристика.
50.	Педагогічний професіоналізм діяльності викладача, його педагогічна творчість та її особливості.
51.	Педагогічна майстерність, її критерії.
52.	Змістовно-функціональні компоненти діяльності викладача ЗВО: пізнавальна, проектувальна, конструктивна, організаторсько-практична, комунікативна, діагностична, естетичний компонент (імідж викладача, його самопрезентація), рефлексивний компонент (самопізнання, самооцінка, самоконтроль професійної діяльності, її саморегуляція.).
53.	Професіоналізм особистості викладача, його авторитет. Вимоги студентів до викладача. Хибний авторитет викладача. Професійно-педагогічна спрямованість. Педагогічні цінності. Типологія викладачів ціннісний тип, гедоністи, реалісти, творчі.
54.	Моделі поведінки і діяльності викладачів: “Сократ”, “Керівник групової дискусії”, “Майстер”, “Генерал”, “Менеджер”, “Тренер”, “Гід”.
55.	Які психологічні особливості юнацького віку дали привід П. Флоренському припустити таке: “Секрет творчості в збереженні юності. Секрет геніальності в збереженні дитинства”?
56.	Проаналізувати фактори, які характеризують студентство як окрему соціальну групу. Чим обумовлені особливості сучасного студентства в Україні?
57.	Використовуючи психологічну літературу, розкрити соціально-психологічний портрет сучасного студента. Наскільки і в чому він співпадає (або не співпадає) з реальним портретом студента з вашої групи? Чи є протиріччя? Які? (Відповісти письмово).
58.	В яких проявах поведінки та рисах особистості студента виявляється успішність його адаптації до ЗВО? Запропонуйте власну програму підвищення рівня соціально-психологічної адаптації студента до вищої школи.
59.	Чому пошук відповіді на питання про сенс життя допомагає молодій людині перебороти кризу ідентичності?
60.	Охарактеризуйте показники професійної зрілості студента.
61.	Які труднощі зростання особистості фахівця з вищою освітою визначаються сучасними психологами?
62.	Як можна пояснити, що лідер студентської групи не обов’язково відмінник навчання?
63.	Обирати чи призначати керівника студентської академічної групи: позиція “за” і “проти”?
64.	Проаналізувати та висловити своє ставлення до висловлювання В.О. Сухомлинського: “У кожного вихованця є сильні та слабкі сторони. Впливати на людину через колектив потрібно тонко та непомітно”. Чи

	можете навести приклад такого впливу (або протилежного) з життя Вашої групи (в школі, в університеті)?
65.	Розробити рекомендації наставнику групи стосовно шляхів оптимізації міжособистісних взаємин і згуртування студентського колективу (маючи на увазі Вашу групу)
66.	Опрацювати першоджерела (конспект, тези): 1) Вербан Е.О. Стратегії прийоми психологічного подання життєвих криз особистості // Практична психологія та соціальна робота. – 1998. – № 8. – С. 8-11; № 9. – С. 12-14. 2) Бех І.Д. Духовні цінності в розвитку особистості // Педагогіка і психологія. – 1997. – № 1. – С. 124-129. 3) Левківський Б. Підвищення педмайстерності викладачів вищих навчальних закладів // Вища школа. 2005. – № 3. – С.57-59. 4) Сутність педагогічної культури // Вища освіта України. – 2004. – № 3. – С.67-72. 5) Громько Ю., Давыдов В., Зинченко В. Изменение в содержании и оценке качества образования и образовательных технологий // Вестник высшей школы. – 1998. – № 3. – С.45-48. 6) Дубовицкая Т.Д. Диагностика уровня профессиональной направленности студентов // Психологическая наука и образование. – 2004. – № 2. – С. 82-85. 7) Бондаренко О.Ф. Психологічні особливості сучасного студента та проблеми професійної підготовки психологів-практиків // Практична психологія та соціальна робота. – 2003. – № 4. – С. 8-11. 8) Андрущенко В.П. Освіта в пошуках нових стратегій мислення // Вища освіта України. – 2003. – № 2. – С. 5-6. 9) Гаженко О.П. Соціальні очікування старшокласників та їх батьків від системи вищої освіти // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – № 4. – С. 23-25. 10) Шейко С. Національні та загальнолюдські засади реформування сучасної вищої освіти в Україні // Вища освіта. – 2005. – № 3. – С. 32-39. 11) Поторій Я.І. Особливості ціннісно-мотиваційної сфери студента // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – № 2. – С.36-39. 12) Юрченко В.І. Оцінні ставлення в педагогічній взаємодії // Освіта і управління. – 1998. – № 4. – С. 91-98.
67.	Визначити та проілюструвати прикладами позицію викладача щодо студента: розуміння, визнання, прийняття.
68.	Які психологічні засоби, методи та прийоми підвищують ефективність професійно-педагогічного спілкування зі студентською аудиторією під час лекцій, на семінарських заняттях і екзамені?
69.	Згадайте три випадки, коли Ви допомогли комусь вирішити проблему за допомогою спілкування.

70.	Розкрити зміст цінностей, які прийняті в системі виховання. Доведіть, що людину потрібно навчати реалізовувати свої права в системі духовних, моральних цінностей.
71.	Психолог В.Д. Шадріков вважає, що “виховувати треба не якості особистості, а мотиви поведінки”. Чи згодні Ви з цією думкою? Чому?
72.	Дайте психологічний аналіз висловлювання Гегеля: “Обставини або мотиви панують над людиною лише тією мірою, якою вона сама дозволяє їм це”. Як співвіднести психологію мотивації учіння та психологію свободи? Як реалізує себе психологія свободи?
73.	Доведіть, що “навчатися і не розмірковувати над вивченим – даремно витрачати час. Розмірковувати не навчаючись – згубно” (Конфуцій).
74.	Чи буде студент старанно вчитися, якщо в нього відсутні і пізнавальна потреба, і професійна мотивація?
75.	Які стилі професійно-педагогічного спілкування є найбільш оптимальними щодо розв’язання професійної підготовки й особистісного зростання студента як майбутнього фахівця? Доведіть свою думку.
76.	Підібрати навчально-методичне забезпечення дисципліни (за вибором)
77.	Розробити навчально-методичний комплекс з дисципліни (за вибором)
78.	Розробити сценарій лекційного заняття (різні типи лекцій) з дисципліни (за вибором).
79.	Розробити сценарій семінарського заняття з дисципліни (за вибором).
80.	Розробити сценарій практичного заняття з дисципліни (за вибором).
81.	Розробити сценарій лабораторного заняття з дисципліни (за вибором).
82.	Розробити сценарій проблемного заняття з дисципліни „Моніторинг довкілля”.
83.	Розробити сценарій ігрового заняття з дисципліни (за вибором).
84.	Розробити пакет тестових завдань з дисципліни (за вибором).
85.	Методика проведення лекційного заняття на тему „...” з дисципліни (за вибором).
86.	Методика проведення семінарсько-практичних занять з дисципліни (за вибором).
87.	Методика проведення лекційного і лабораторного занять на тему „...” з дисципліни (за вибором).
88.	Методика проведення ігрових занять з дисципліни (за вибором).
89.	Методика проведення тестового контролю знань з дисципліни (за вибором).
90.	Методика підготовки до виробничої практики (за вибором)
	Разом

6. Методи навчання

Словесні, наочні, пояснення педагога й організації самостійної роботи студентів, підготовки студентів до вивчення матеріалу, що передбачає пробудження інтересу, пізнавальної потреби, актуалізацію базових знань, необхідних умінь і навичок; вивчення нового матеріалу; конкретизації й поглиблення знань, набування практичних умінь і навичок, які сприяють використанню пізнаного інтересу; контролю й оцінки результатів навчання, опора на індуктивні й дедуктивні, аналітичні й синтетичні методи, організації діяльності студентів, стимулювання діяльності, наприклад, конкурси, змагання, ігри, заохочення й інші методи перевірки й оцінки знань.

7. Методи контролю

Контроль знань та умінь студентів здійснюється шляхом зарахування рефератів, вирішення тестових завдань для перевірки знань. Підсумкова форма контролю – іспит.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота									Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	30	100
5	10	10	10	10	10	5	5	5		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Методичне забезпечення

Нагорнюк О.М. Педагогіка та психологія вищої школи [Текст] / курс лекцій для самостійної роботи студентів для підготовки фахівців галузі знань 0401 – “Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування” із спеціальність 8.04010601 "Екологія та охорона навколишнього середовища". – Острог: «ТзОВ Острозька друкарня», 2012. – 250 с.

Нагорнюк О.М., Рідей Н.М. Педагогіка та психологія вищої школи [Текст] / Навчальний посібник для самостійної роботи студентів для підготовки фахівців галузі знань 0401 – “Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування” із спеціальність 8.04010601 "Екологія та охорона навколишнього середовища". – Острог: «ТзОВ Острозька друкарня», 2012. – 24 с.

Журавська Н.С., Нагорнюк О.М. Курс лекцій з дисципліни “Теорія і методика професійного навчання”. – К.: НАУ, 2006. – 90 с.

Нагорнюк О.М. Методика викладання у вищій школі [Текст] / Навчальний посібник для проведення практичних занять і самостійної роботи студентів для підготовки фахівців галузі знань 0401 – “Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування” із спеціальність 8.04010601 "Екологія та охорона навколишнього середовища". – Острог: «ТзОВ Острозька друкарня», 2012. – 20 с.

Нагорнюк О.М. Робоча програма навчально-практичної дисципліни Педагогіка, психологія, методика викладання у вищій школі для здобувачів третього освітньо-наукового рівня ступеня доктора філософії спеціальностей 101 – Екологія, 201 – Агрономія, 051 – Економіка. К.: ІАП, 2019. 30 с.

10. Рекомендована література

Базова

1. Абашкіна Н.В. Принципи розвитку професійної освіти в Німеччині. – К.: Вища школа, 1998. – 207 с.

2. Абрамова Г.С., Степанович В.А. Деловые игры. Теория и организация. – Екатеринбург: Деловая книга, 1999. – 188 с.

3. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти : Історія. Теорія / А.М. Алексюк – К. : Либідь, 1998. – 558 с.

4. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти : курс лекцій. Модульне навчання / А.М. Алексюк – К. : Либідь, 1993. – 218 с.

5. Альбуханова-Славская К.А. Деятельность и психология личности. – М.: Наука, 1980. – 336 с.

6. Андреев О.А. Тренируем свою память. – Ростов н/Д.: Феникс, 2003. – 224 с.

7. Ананьев Б.Г. Про методи сучасної психології / Б.Г. Ананьев // Психодіагностические методы в комплексном лонгитюдном дослідженні студентів. – Л. : ЛДУ, 1976. – С.13 – 35.

8. Бернс Р. Развитие „Я”-концепции и воспитание: Пер.с англ. – М.: Прогресс, 1986. – 434 с.
9. Борзих А.П., Окалелов В.М. Виховний аспект модульно-рейтингового контролю знань студентів // Проблеми освіти: Наук.-метод. зб. – К., 2001. – Вип. 23.
10. Болонський процес у фактах і документах / упор. М.Ф. Степко та ін. Тернопіль : Вид-во ТДПУ ім. В. Гнатюка, – 2003. – 52 с
11. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2003.
12. Вітвицька С.С. Практикум з педагогіки вищої школи: Навчальний посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 396 с.
13. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.
14. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
15. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко – Д., 2014. – 416 с. Режим доступу: <http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/pedagogikavsh.pdf>
16. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Основи педагогіки і психології вищої школи в Україні. – К.: Інтел, 1995. – 168 с.
17. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 1995. – 237 с.
18. Головінський І. Педагогічна психологія: Навч. посібник для вищої школи. – К.: Аконт, 2003. – 287 с.
19. Городиська В., Пантюк М., Міляєва В. Педагогіка та психологія вищої школи : тексти лекцій. – Дрогобич : Редак.-видав. відділ ДДПУ, 2014. – 307 с. http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/8165/1/V_Gorodinska_M_Pantuk_V_Miliaieva_Pedagogika%20ta%20psihologii%20vicshoi%20shkolu_NDLKL.pdf Зайцева І.В. Мотивація учіння студентів. – Ірпінь, 2000.
20. Гончаров С.М. Вища освіта України і Болонський процес / С.М. Гончаров, В.С. Мошинський – Рівне : НУВГП, 2005. – 142 с.
21. Дмитриченко М.Ф. Вища освіта і Болонський процес : навч. посіб. / М.Ф. Дмитриченко. – К. : Освіта України, 2007. – 440 с.
22. Журавський В.С. Болонський процес : головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти / В.С. Журавський, М.З. Згуровський. – К. : “Політехніка”, 2003. – 200 с.
23. Загальна психологія: Підручник для студентів вищ. навч. закладів / С.Д.Максименко, В.О.Зайчук, В.В.Клименко, В.О.Соловієнко. – К.: Форум, 2000. – 543 с.
24. Загальна психологія: Навчальний посібник / О.Скрипченко, Л.Волинська, З.Огороднійчук та ін. – К.: А.П.Н., 1999. – 436 с.
25. Закон України “Про вищу освіту” // Законодавство України про освіту. Збірник законів. – К.: Парламентське вид-во, 2002. – С. 112 – 155.

26. Закон України “Про освіту” ”// Законодавство України про освіту. Збірник законів. – К.: Парламентське вид-во, 2002. – С. 3 - 27.
27. Закон України “Про професійно-технічну освіту” ”// Законодавство України про освіту. Збірник законів. – К.: Парламентське вид-во, 2002. – С. 28 -50.
28. Зварич Ірина. Реалізація системи контролю і оцінювання знань студентів // Рідна школа. – Грудень. – 2000.
29. Зварич Ірина. Засади педагогічного контролю й оцінювання знань студентів // Рідна школа. – 2002. - №10.
30. Ильин У.П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины. – СПб.: Питер, 2003. – 544 с.
31. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник /В. В Каплінський. – Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015 – 224 с.
32. Концептуальні засади демократизації та реформування освіти в Україні. – К., 1997.
33. Коротяєв Б.І., Гришин Е.А., Устенко А.А. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. – К., 1990.
34. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / За ред. Л.М.Проколієнко. – К, 1989. – С. 98 – 193, 421 – 435, 491 – 502.
35. Красовицкий М.Ю., Беседа Т.И., Сердюк А.В. От педагогической науки к практике. – К., 1990.
36. Краткий психологический словарь / Сост. Л.А.Карпенко; под. ред. А.В.Петровського, М.Г.Ярошевского. – Ростов-н/Д: Феникс, 1998. – 512 с.
37. Концепція національного виховання // Рідна школа, 1995. – № 6. – С. 18-25.
38. Кудіна В.В. Психологія вищої школи : курс лекцій / В.В. Кудіна, В.І. Юрченко. – К. : КСУ, 2004. – 176 с.
39. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка: основні положення. Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни. – К.: ЕкоОб, 2000. – 304 с.
40. Лемківський К.М. Вища школа України на порозі радикальних змін: Проблеми освіти: Наук.-метод. зб. - № 10. – К., 1997.
41. Луговий В. Педагогічна освіта в Україні. – К.,1994.
42. Лузан П.Г. Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів. – К., 2001.
43. Лузан П.Г., Дьомін А.І., В.І.Рябець. Формування активності студентів у навчанні. – К.: Вища школа, 1998.
44. Лузан П.Г. Методи і форми організації навчання у вищій аграрній школі. – К.,2003.
45. Лузан П.Г. Теорія і методика формування навчально-пізнавальної активності студентів. – К.: НАУ, 2004. – 272 с.
46. Майборода В.К. Вища педагогічна освіта в Україні: історія, досвід, уроки (1917-1985). – К.: Либідь, 1992.
47. Мартинюк І.А., Полозенко О.В., Стахневич В.І., Свистун В.І., Титов В.М., Яшник С.В., Омельченко Л.М. Психологія – конспект лекцій для студентів. – К.: НАУ, 2006. – 80 с.

48. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навчальний посібник. – К.: Вища шк., 1998. – 479 с.
49. Мюнстернберг Г. Психология и учитель. – М., 1997. – 320 с.
50. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті. – К.: Шкільний світ, 2001.
51. Основы педмастерства / Под. ред. Зязюна И.А. – М.: Просвещение, 1989. Педагогика / Под ред. А.П. Кондратюка -К., 1982.
52. Основы психологии / За ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. – К.: Либідь, 1996. – 632 с.
53. Педагогика / Под ред. А.П. Кондратюка. - К., 1982.
54. Педагогічні інновації у сучасній школі. – К., 1994.
55. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Навч. посібник для магістрантів і аспірантів. – : Філ-студія, 2006. – 320 с.
56. Панкратов В.Н. Психотехнология управления людьми: Практическое руководство. – М.: Изд-во Института Психотерапии, 2001. – 336 с.
57. Пашукова Т.І., Допіра А.І., Дьконов Г.В. Практикум із загальної психології / За ред. Т.І. Пашукової. – К.: Знання, 2000. – 204 с.
58. Практикум по возрастной и педагогической психологии / Под ред. А.И. Щербакова. – М., 1987. – 255 с.
59. Практична педагогіка виховання: Посібник з теорії та методики виховання / М.Ю. Красовицький (ред.), Г.І. Іванюк (упоряд.). – К.; Івано-Франківськ: Плай, 2000. – 218 с.
60. Психологический атлас человека / под ред. А.А. Реана. – СПб.: ПРАЙМ-ЕВРОЗНАК, – 2006. – 651 с.
61. Психологія: Підручник / Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін. – К.: Либідь, 1999. – 558 с.
62. Пугачев В.П. Тесты, деловые игры, тренинги в управлении персоналом: Учебник для студентов вузов. – М.: Аспект Пресс, 2001. – 285 с.
63. Радул В.В. Педагогічна культура та соціальна зрілість вчителя. – Кіровоград, 2000. – 36 с.
64. Рогинский В.М. Азбука педагогического труда. – М.: Высшая школа, 1990.
65. Типове положення про атестацію педагогічних працівників України // Інф. Збірник МО України. – 1994. - № 5-6.
66. Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо забезпечення розвитку освіти в Україні» // Освіта. – 2001. - № 75-78.
67. Чернілевський Д.В. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посіб. / Д.В. Чернілевський, М.І. Томчук. – Вінниця : Вінницький соціально-економічний ін-т унту Україна, 2006. – 402 с.
68. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с. Режим доступу: https://pidruchniki.com/70107/pedagogika/pedagogika_vischoyi_shkoli

1. Концепції Нової української школи.
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
2. Самоукина Н.В. Игры, в которые играют...: Психологический практикум. – Дубна, Феникс+. – 2000. – 128 с.
3. Селевко Г.К. Образовательные технологии: Учебное пособие. – М.: Народное образование, 1998. – 256 с.
4. Семиченко В.А. Психологія особистості. – К.: Видавець Ешке О.М., 2001. – 427 с.
5. Симонов В.П. Диагностика личности профессионального мастера преподавателя: Учебное пособие для студентов педвузов, учителей и слушателей ФПК. – М., 1995. – 188 с.
6. Талызина Н.Ф. Управление процессом усвоения знаний. – М., 1984. – 344 с.
7. Фельдштейн Д.И. Психология развивающейся личности. – М.: Институт практической психологии; Воронеж: НПО «Модэк», 1996. – 512 с.
8. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – 3-е изд. – СПб.: Питер, 2003. – 608 с.
9. Цимбалюк І.М. Психологія спілкування: Навчальний посібник. – К.: Професіонал, 2004. – 304 с.
10. Чекалина А.А. Гендерная психология: учебное пособие. – М.: Ось-89, 2006. – 256 с.

11. Інформаційні ресурси

1. <http://psych.kiev.ua/nma-simple/lang-1/fla-index/tema-12/inde> Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Навч. посіб. для магістрантів і аспірантів. – К.: ТОВ «Філ-студія», 2006. – 320 с.
2. [http://www.ndu.edu.ua/data/math/spe_plan_mat\(magistr\).htm](http://www.ndu.edu.ua/data/math/spe_plan_mat(magistr).htm) – Педагогіка вищої школи 11 54 6 Психологія вищої школи 11 27 7 Вища освіта і Болонський процес 12 36 Фахові дисципліни
3. <http://sites.zsu.zp.ua/bank/index.php?action=url/stats> – Педагогіка вищої школи 22 22 0 100% Спеціальність Психологія
4. <http://refsbank.info/moreinfo.php?diplomID=35872> Педагогіка і психологія вищої школи як комплексна наукова дисципліна
5. <http://dollar.sti.lg.ua/page.php?pageid=16> – Педагогіка і психологія вищої школи (магістратура)
6. http://pidruchniki.ws/18980908/pedagogika/konkretno-metodologichni_printsipi_pedagogichnih_doslidzhen
7. http://pidruchniki.ws/18271207/pedagogika/zakoni_zakonomirnosti_navchannya
8. <http://www.kazedu.kz/referat/129325>
9. <http://kvnz-mpu.makeevka.com/content/test>
10. <http://www.psych.kiev.ua>
11. <http://www.yurincom.com/ua/st-48os-pos>
12. vuzlib.com/content/view/379/
13. www.oim.ru/reader.asp

12. Запитання для самоконтролю

1. У чому полягає потенціал України на шляху до євро інтеграції?
2. Які позитивні і негативні чинники світових глобалізаційних процесів у сфері освіти?
3. Яка мета спільної стратегії ЄС щодо партнерства з Україною?
4. Яка хронологія подій із налагодження співробітництва України і ЄС?
5. Які європейські програми у сфері освіти підтримує Україна?
6. Які основні положення Сорбонської декларації?
7. Коли і які країни підписали Болонську декларацію?
8. У чому полягає суть Болонського процесу?
9. Які позитивні зміни відбуваються у вищій освіті України останніми роками?
10. Які негативні тенденції вищої освіти України гальмують її розвиток?
11. У чому полягає суть ступеневої підготовки фахівців у вищій школі?
12. Який навчальний заклад називається університетом?
13. Які перспективи університетської освіти в контексті Болонського процесу?
14. У чому полягає суть інноваційної діяльності університетів?
15. У чому полягає суть особистісно-орієнтованого навчання?
16. У чому полягає необхідність модернізації чинного Переліку програм підготовки фахівців і професіоналів у ВНЗ України?
17. Запровадження європейської кредитно-трансферної акумулюючої системи (ECTS) у вищих навчальних закладах України.
18. Навчання студентів за індивідуальним навчальним планом.
19. Практична підготовка студентів.
20. Державна атестація студентів.
21. Організація самостійної роботи студентів.
22. Система комплексної діагностики знань студентів.
23. Яка сучасна нормативно-правова база вищої освіти України? Назвіть основні документи, що функціонують у сфері освіти.
24. Що являє собою навчальний процес у ВНЗ України?
25. У чому полягає зміст освіти?
26. Що таке освітньо-професійна програма (ОПП)?
27. Що таке кредит ECTS?
28. Що являє собою індивідуальний навчальний план студента?
29. Схарактеризуйте терміни «нормативні навчальні дисципліни», «вибіркові навчальні дисципліни», «навчальні дисципліни, що вивчаються додатково».
30. Які види навчальних занять існують у ВНЗ України?
31. Які нові підходи до практичної підготовки студентів?
32. Яким чином відбувається Державна атестація студентів?
33. У чому полягає причинно-наслідковий зв'язок між економічним розвитком та рівнем освіти суспільства?
34. Які економічні умови реформування системи вищої освіти?
35. У чому полягають проблеми фінансування вищої освіти України?
36. Які особливості підготовки фахівців з вищою освітою для Міністерства фінансів України?
37. Які недоліки сучасної системи працевлаштування випускників?

38. Які чинники впливають на якість підготовки фахівців?
39. Яке значення курсів “Педагогіка вищої школи” та “Психологія вищої школи” “Методика викладання у вищій школі” для підготовки науково-педагогічних працівників?
40. Яка відмінність предмета та завдань педагогіки й психології вищої школи порівняно з предметом та завданнями педагогічної психології?
41. У чому особливість методів психолого-педагогічних досліджень у вищій школі? Охарактеризуйте основні методи педагогіки та психології вищої школи.
42. Назвіть основні етапи психолого-педагогічних досліджень у вищій школі?
43. Охарактеризуйте структуру системи вищої освіти України.
44. Виокреміть освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні.
45. Назвіть види вищих навчальних закладів України та визначте рівні їх акредитації.
46. Охарактеризуйте основні принципи побудови системи вищої освіти України.
47. Визначте напрями вдосконалення системи вищої освіти України.
48. Проаналізуйте основні складові процесу самовиховання. Дайте їм характеристику.
49. Розкрийте сутність поняття “дидактика вищої школи” та виокреміть її відмінності від дидактики загальноосвітньої школи.
50. Проаналізуйте сутність навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі.
51. Висвітліть зміст освіти у вищій школі.
52. Проаналізуйте структуру і зміст навчального плану з Вашої спеціальності. Обґрунтуйте його доцільність.
53. Назвіть основні вимоги до складання навчальної програми. Доведіть її необхідність у навчально-виховному процесі ЗВО.
54. Назвіть сучасні інноваційні педагогічні технології та дайте їм характеристику.
55. Розкрийте сутність і класифікацію форм організації навчання.
56. Охарактеризуйте лекцію у вищій школі як основну форму навчання.
57. Висвітліть основні вимоги до лекції.
58. Які види лекцій Вам найбільше імпонують у педагогічних ЗВО сучасності.
59. Як Ви розумієте поняття “педагогічної технології”. Дайте йому характеристику.
60. Особливості підготовки викладача до проведення аудиторного заняття.
61. Використання раціональних шляхів управління пізнавальною діяльністю студентів у процесі проведення заняття.
62. Особливості підготовки до проведення лекційних занять.
63. Особливості підготовки до проведення семінарських та практичних занять.
64. Охарактеризуйте самостійну роботу студента.
65. Висвітліть основні види самостійної роботи.
66. Визначте умови організації самостійної роботи.
67. Яку роль відіграє самостійна робота у навчальному процесі ЗВО?
68. Складіть план самостійної роботи з навчальної дисципліни (за вибором).

69. Охарактеризуйте поняття діагностики навчання та етапи її реалізації (контроль, перевірку, оцінювання, накопичення статистичних даних, їх аналіз, виявлення динаміки, тенденції прогнозування подальшого розвитку подій).

70. Проаналізуйте види контролю знань студентів у сучасному ЗВО.

71. Назвіть функції контролю знань студентів у ЗВО.

72. Висвітліть критерії оцінки знань у вищій школі.

73. Розкрийте види й методи обліку успішності студентів.

74. Проаналізуйте європейську кредитно-трансферну систему та систему накопичення ECTS. Дайте їм характеристику.

75. Обґрунтуйте роль педагогічного спілкування у діяльності викладача.

76. Назвіть стилі професійно-педагогічного спілкування. Який із них Вам більше імponує?

77. Проаналізуйте професійні та особистісні якості викладача ЗВО.

78. Назвіть, які риси характеру потрібні викладачеві для спілкування з студентами.

79. Висвітліть основні компоненти професійно-педагогічного вміння спілкування.

80. Проаналізуйте власні комунікативні здібності.

81. Визначте шляхи професійного самовиховання.